

ארץ חמדה

בתערוכת היחיד המקיפה של אורית ישי בגלריה העירונית של פראג מופיעים מקלטים, מדי צבא, מנהגי אבלות, חיילות ואלבום פרחים ארצישראליים שניתן לגנרל אלנבי. דומה שדווקא מכלול הפעולות שעושה ישי יוצר מהלך ביקורתי מעניין שבו האינפורמציה הופכת חסרת תוכן והמציאות לחסרת בשר.

ביקורת מאת חגי אולריך אוגוסט 4, 2017

Deer Country (ארץ הצבי בעברית, אוצרת: דליה לוין), תערוכת היחיד של אורית ישי שמוצגת בימים אלה ב- *House of Photography* של הגלריה העירונית בפראג (*Galerie hlavního města Prahy*), כוללת עבודות וידאו, הדפסות של דימויים מטופלים, תחריטים ואובייקטים מצויים. בעבודותיה ישי לוקחת דימויים בעלי מטען תרבותי-פוליטי-היסטורי מן המציאות הישראלית, הקשורים לקרקע הקיום בארץ (מקלטים בפריפריה, מנהגי אבלות, חיילות, פרחים ארצישראליים), ובאמצעות פעולות שונות של שיבוש והפרעה מביאה אותם לכדי הפשטה חזותית של האינפורמציה המקורית בהם עד להיעלמותה החלקית או המוחלטת.

העברת אינפורמציה מודגשת בשם התערוכה "ארץ הצבי". המושג "ארץ הצבי" עולה בין היתר בהקשר לפסוקים התנ"כיים בספרי דניאל ויחזקאל, המתארים ארץ מלאת יופי והדר, ובספר ירמיהו מופיע כ"ארץ חמדה", אדמה שהיא כמו חפץ שחומדים אותו. האוצרת לוין מזכירה גם את הקשר שלו לסמל של "דואר ישראל" ואת הצבי כסינקדוכה לפעולת העברת האינפורמציה במרחב פני השטח של "ארץ-ישראל". בפועל הדימויים בתערוכה מדגישים דווקא את ההיבט של שיבוש האינפורמציה. ישי לוקחת דימויים ותכנים שבמהותם קשורים לקרקע, או חפצים בעלי עושר אינפורמטיבי, ומשבשת אותם בצורות וטכניקות שונות, באופן שבו העושר של "ארץ החמדה" הופך לפני-שטח רדודים, מציאות של חיים בצל הצבא, אינפורמציה חסרת תוכן ומציאות חסרת בשר.

5A_Orit Ishay_4172.jpg

[1] אורית ישי, "ארץ הצבי", צילום הצבה, פרט, קומה שניה
משמאל ובמרכז צילומים מהסדרה "הדרך, איפה זה שם"; מימין צילומים מגוף העבודה "חלום המדבר"

ישי משתמשת בטכניקות שונות של הפרעה ושיבוש: פירוק הדימוי, הרכבתו מחדש, הגדלתו, הקטנתו, המרתו לשחור-לבן, פיקסולו, עיבודו הצבעוני. לצד כל עבודה מצוינות פעולות השיבוש שבהן נקטה. אך דומה שבתוך המכלול, הקונקרטיים של הפעולה חשובה רק ברמה האנקדוטלית, שכן המהלך המשמעותי נעוץ דווקא בריבוי ובהסתכלות על מכלול התהליכים ועל המהלך העקרוני של העלמת אינפורמציה. בין העבודות: *נקודות עיוורות* (2006), עבודת וידאו שבה ישי מפרקת ומרכיבה תצלום בשחור-לבן, שבו ציפורי דרור כאילו קפאו והשחירו על ענפיו של עץ. הדימוי נחשף בהדרגה מרמת שקיפות מלאה לרמת נראות מלאה, ולכן יש בו מופע של כל הגוונים בין לבן לשחור; סדרות של תצלומי דימויים מפוקסלים, מבוססים על זרי אבלות עגולים המונחים על קברי חיילים, ובהן סדרה שכוללת שמונה תצלומי זרים במניפת אפורים, וסדרה שבה עלי הכותרת נגזרו באמצעות פוטושופ והורכבו מחדש כזרים לא מושלמים; בעבודה *הנוף קדוש* (2017) ישי בחרה מתוך ספרון תצלומים שצולמו בפלשתינה א"י במאה ה-19 ומופיעים בהם מקומות בעלי חשיבות היסטורית-דתית-פוליטית: תצלומים של ירושלים מאזורי חול ויומיום בחורף מושלג, ולצדם תצלום מקבר רחל ותצלום מטבריה. היא המירה אותם לשחור-לבן וחתכה לרצועות צרות באופן שמנתק אותם מההקשר הפוליטי וההיסטורי והופך אותם לשום עיר בשום מקום.

[2] [3A_Orit_Ishay_6183bbb.jpg](#)

[3] אורית ישי, "ארץ הצבי", מראה הצבה, פרט, קומה ראשונה
משמאל לימין: וידאו "נקודות עיוורות"; פרט מצילום מגוף העבודה "נוף קדוש", 2017; דיפטיך צילום מטופל "הואלס
האחרון" מתוך גוף העבודה "יפה נורא-נורא יפה"; 7 תחריטים צילומיים

[4] [2A_Orit Ishay_4141aaa.jpg](#)

[5] אורית ישי, "ארץ הצבי", מראה הצבה, פרט, קומה ראשונה
מתוך גוף העבודה "יפה נורא-נורא יפה"

הדימויים המקוריים שבהם ישי משתמשת רוויים באינפורמציה ובקונקרטיזציה וקשורים לביטויים של החיים בישראל, לאדמת המקום, לצבא, למיליטריזם, לשכול, ולחיים במצב של מלחמה. הטקטיקות השונות שבהן היא נוקטת והטיפול שעוברים הדימויים מפשיטים ומרוקנים אותם מן התוכן המקורי ומייצרים משמעות עכשווית חדשה שמציעה מבט ביקורתי על עצם האפשרות לדבר על "עובדות" או על צילום כתייעוד אובייקטיבי של המציאות.

בקומה השנייה תלויות עבודות מסדרת 1917(2010-12). ישי צילמה בסטילס דפים מתוך אלבום פרחים ארצישראליים מיובשים, שניתן לכאורה לגנרל הבריטי אלנבי לאחר כיבוש הארץ מידי העות'מאנים ב-9 בדצמבר 1917. היא הגדילה את התצלומים באופן ניכר, הדפיסה ומסגרה. ואולם, במקום שההגדלה תיצור עושר אינפורמטיבי שלכאורה לא ניתן להבחין בו בפורמט הקטן, בפועל צילום והגדלת הפרחים המיובשים הקטנים, העשירים, הובילו לכך שהדימויים נראים איוריים ושקופים, לאחר שתפחו מעבר לחומריותם המקורית. לצד התצלומים מוצב האלבום עצמו תחת פעמון זכוכית, כמעין מוצג ארכיאולוגי או ראייה. לצדו ניצבים שני פסלונים של צבאים עשויים עץ זית שישי מצאה בשוק הפשפשים. חפצים אלה הם היוצאים מן הכלל המעידים על הכלל - "האינפורמציה המקורית" - לפני שצולמו ועברו את מערך השיבושים.

[6] [12A_Ishay_1917#02_orit \(r\).jpg](#)

[7] אורית ישי, #2 1917, 2012, צילום סטילס
הזרקת דיו ארכיבי על נייר ארט, 135 על 100 ס"מ

[8] [11A_ishay_1917#01 \(r\).jpg](#)

[9] אורית ישי, #1 1917, 2012, צילום סטילס
הזרקת דיו ארכיבי על נייר ארט, 135 על 100 ס"מ

בעבודת הווידאו מספר סידורי 2953, הממוקמת בסמוך, המצלמה סורקת פסל של חיילת (עבודה של שמעון פוגלמן, 1960, מאוסף מוזיאון פתח תקווה לאמנות). הפסל, שלמרות מידותיו (גובהו כ-132 ס"מ) נראה כפסלון, נע בחשכה, בתנועה איטית על במה מסתובבת. חלקים ממנו נחשפים בזה אחר זה עד להופעתו של הפסל השלם לאחר מספר דקות, כאשר מדי פעם קופצים דימויים ארכיוניים של נשים בשירות הצבא הישראלי (תפקידי חיילות, מסדרים צבאיים), אולי כזיכרונות. הווידאו כמו בחן מקרוב את הגוף ואת החומריות של הפסל המסתובב בחשכה, כשאור זרקור מדגיש את קו המתאר של הפסל ואת צלליו יותר מאשר את חומריותו. צילומי התקריב של חלקי הפסל והתאורה הדרמטית הנופלת עליו לא מדגישים את פרטיו אלא משבשים את חומריותו על-ידי העצמתו מעבר לגודלו המקורי. במקום הערך ההיסטורי והפוליטי של הפסל מופיעים דימויים קונטרסטיים, חשוכים לעתים, מטושטשים, או ברזולוציה נמוכה - חסרי תוכן ממשי. הגוף הפרטי מנטרל מהאינדיבידואלי והופך לקלישאה - דימוי קולקטיבי ואירוטי של ה"חיילת" בחברה הישראלית.

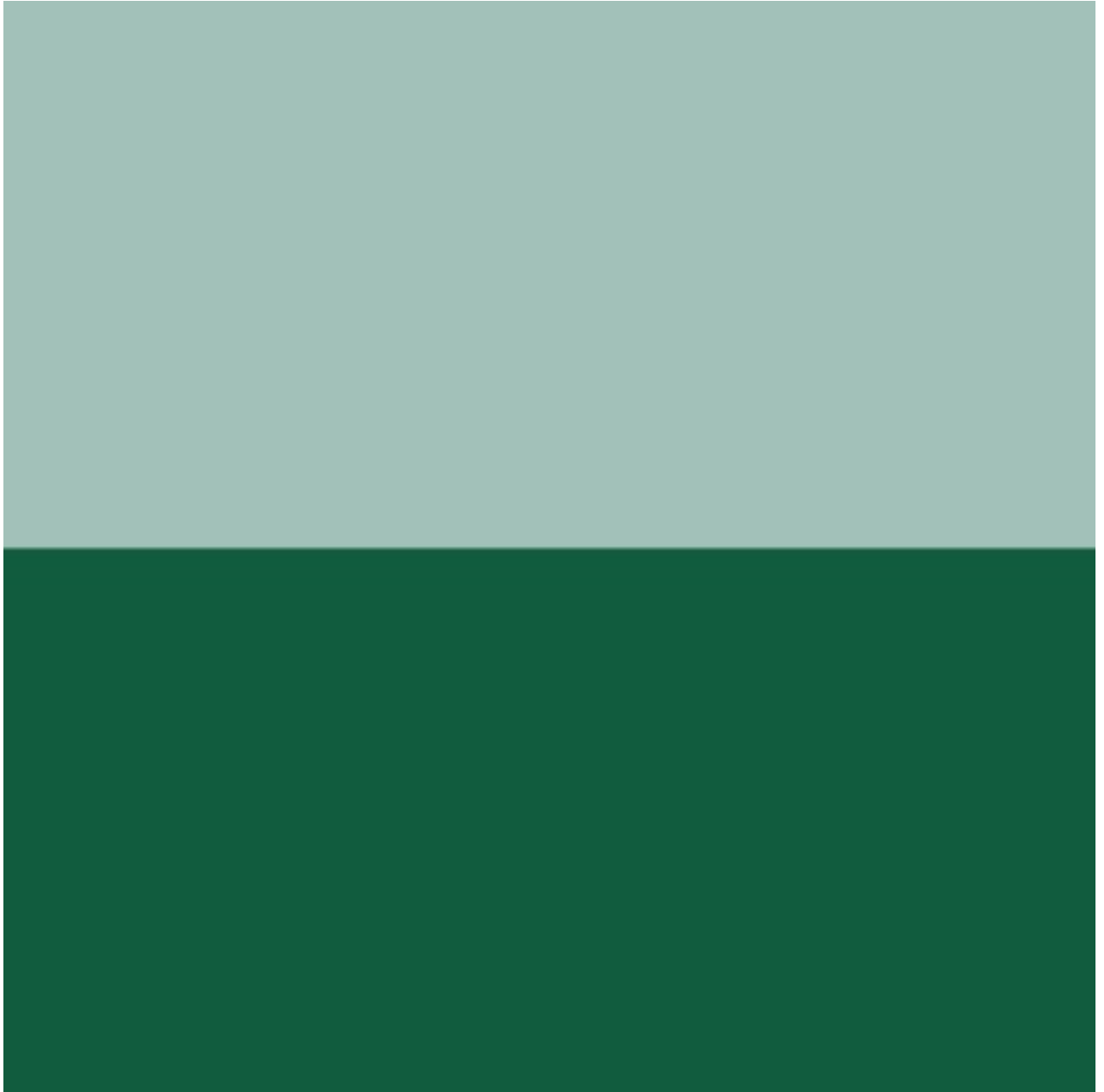
[10] [8A_Orit Ishay_still from video Serial No 2953 \(r\).jpg](#)

[11] אורית ישי, רגע לכוד מתוך הווידאו "מספר סידורי 2953", 2015
00:4 דקות, צבע, סאונד

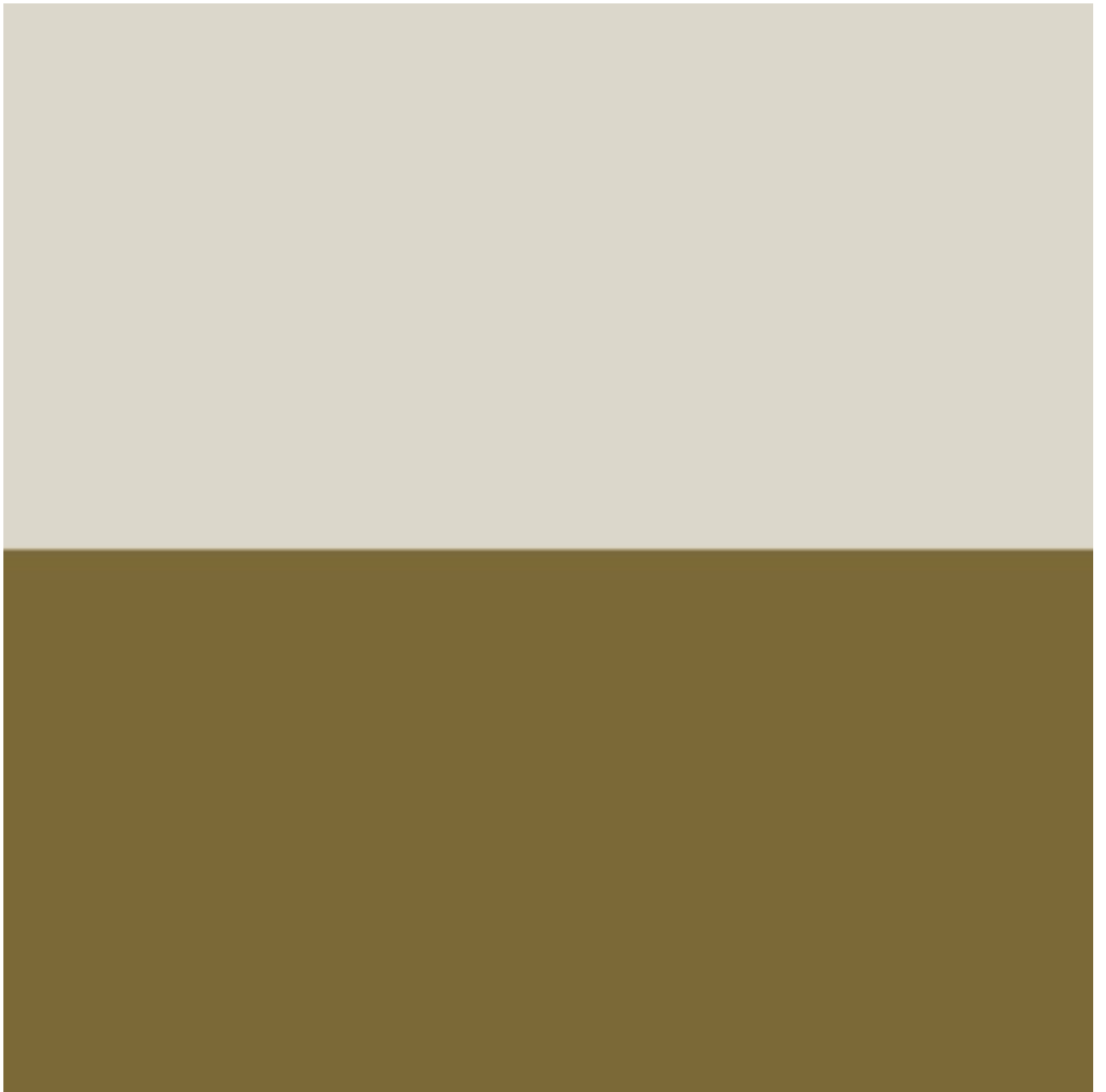
בם יבשה אויר (2016) מוצגות מספר הדפסות ממוסגרות, שכל אחת מהן מציגה מלבן בצבע אחיד, בגוונים של בז', ירוק או תכלת ולבן, כשהם מונחים אופקית זה על גבי זה וממלאים את הדימוי. הגוונים מבוססים על צבעי מדי חיילות הצבא הישראלי שישו דגמה. בעבודה אחרת ריבועים זהים בגודלם המזכירים פיקסלים מוגדלים. הדימוי המקורי (מדי צבא בעלי מטען תוכני, פוליטי, קונקרטי והקשר אנושי, בעלי עושר חומרי שצבעוניותו הרבה קשורה במזג אוויר ונסיבות אחרות) עבר כאן רדוקציה קיצונית עד שהגיע למצבו הסופי שבו המקור החומרי נעלם ולא קיים אפילו לא כעקבה.

[c.jpg יבשה3 ואירועים קבע_10A](#) [12]

[13] אורית ישי, ים, יבשה, אוויר #3, 2016, צילום, סריקה
הדפס הזרקת דיו, 105 על 105 ס"מ

[9A_2 יום2 אוויר ב א סדיר](#) [14]

[15] אורית ישי, ים, יבשה, אוויר #2, 2016, צילום, סריקה
הדפס הזרקת דיו, 105 על 105 ס"מ

רשות הציבור (2009) היא סדרה טיפולוגית של תצלומי מקלטים צבועים בצבעים עזים במרחב הפריפריאלי של מדינת ישראל. התצלומים הקטנים והממוסגרים תלויים בגריד. המקלטים שישי מצלמת נבנו בשנות החמישים והשישים של המאה הקודמת לצורך הגנת הציבור מפני מתקפה צבאית. עם השנים, לאור שינוי הטכנולוגיה והצורך בשינוי צורת המיגון (למשל - בניית ממ"דים) הם הפכו לבלתי נחוצים, אך נותרו בולטים בנוף. כדי לטשטש את נוכחותם המאיימת, החלו אנשים מהקהילות המקומיות לצבוע את מבני הבטון בצבעים עזים כדי להופכם לנעימים יותר. התוצאה, כפי שעולה מתצלומיה של ישי, הייתה במידה רבה הפוכה, שכן הצבעוניות דווקא הבליטה את המבנים ולא טשטשה את נוכחותם. אך זה אינו צילום שבא להעביר אינפורמציה והתיעוד אינו העניין שבו התצלומים עוסקים. הדגשת הצבעוניות הקישוטית של המקלטים ביחס לרקע ואופן התלייה של העבודות מנתקים את המקלטים מהקשרם, מהמשמעות הפוליטית של נוכחותם במרחב הציבורי, ומן ההקשר ההיסטורי-תרבותי של הופעתם באופן שמזכיר את פיקסלי הצבע של מדי החיילים, או להבדיל - שדומה באופן לתצלומי הפרחים המיובשים שהוגדלו.

[16] [13A_09 Public Domain 50x40cm sderot \(res\) \(Large\).jpg](#)

[17] אורית ישי, רשות הציבור, שדרות. 2008, צילום סטילס
הדפס למבדה, 40 על 50 ס"מ

[18] [14A_07 public domain \(r\).jpg](#)

[19] אורית ישי, רשות הציבור, צלפון, 2007, צילום סטילס
הדפס למבדה, 40 על 50 ס"מ

עוז 21 (2016) הוא וידאו שאורכו כ-15 דקות והוא מורכב משני אירועים המתרחשים בשני אתרים שונים בעיר ערד: בחלק הראשון מבצעות רקדניות מקומיות מעין מסדר צבאי ליד מבנה בטון ברוטליסטי בלב העיר, כאשר ברקע מוקרא קטע קצר מ"אל תגידי לילה" של עמוס עוז - ספר המספר על עיירה מדברית מרוחקת שנכתב בעת שעוז התגורר בערד. בחלק השני הריקוד חופשי יותר ומופשט, בשולי העיר, סמוך לפסל גדול מוקף מדבר, כשברקע נשמעים צלילי השיר "בדרך אל האור" בביצוע להקת גמלאי העיר. הכוראוגרפיה יוצרת תנועות אחידות ומכאניות. הדמיון הצורני המוקצן, שמזכיר מסדרים צבאיים, מייצר תחושה שהאינדיבידואליות של הרקדניות עברה רדוקציה והכללה. גם קטע הספר של עוז משובש ומוקרא באופן מקוטע בהפוגות שוות בין מילה ומילה, דבר שיוצר אפקט רובוטי ומנטרל את העושר התיאורי שמאפיין בדרך כלל את כתיבתו של הסופר. הפעם, במקום פגיעה ברזולוציה הדימוי של הווידאו, או בניראותו, דווקא הפעולה של הרקדניות, המכאניות והעלמת הייחוד מטשטשות את האינפורמציה הקונקרטיה, כך שבמקום ערד אנחנו מקבלים "כל מקום", ובמקום אינדיבידואלים - קבוצה של פרטים זהים וחסרי ייחוד.

ליד כל עבודה בגלריה ישנו ביאור קצר שאמור לספק עבור הקהל הצ'כי אינפורמציה רקע שעבור ישראלים היא מוכרת ובנאלית (מקלטים, מדי צבא, מנהגי אבלות, שירות נשים, הגנרל אלנבי). התערוכה מוצגת בפראג והיא מתוארת לצ'כים לא כפי שהייתה מתוארת לו הוצגה בישראל. הוספת הביאורים הכלליים של ליון פועלת באופן דומה לעבודותיה של ישי - אינפורמציה קונקרטיה הופכת לחסרת פשר, והמידע הנקודתי הרב עובר רדוקציה לכדי תחביר כללי, חסר קונקרטיה. כמו ריבוי הטכניקות אצל ישי, כך גם הטקסטים הנלווים מדגישים כיצד העברת האינפורמציה היא מסמאת והמידע הכללי מוביל דווקא למחיקתה של האינפורמציה הספציפית. מכלול הפעולות ב"ארץ הצבי" חשוב יותר מהפעולות האנקדוטליות עצמן, הפשטת המידע חשובה יותר מן האינפורמציה הקונקרטיה, והביקורת וההסתכלות של ישי על המציאות הישראלית הופכת לשאלה עקרונית יותר על מחיקה, האחדה וטשטוש של אינפורמציה, על שאלת תפקידו של הצילום כמתעד או יוצר מציאות, ועל התהייה על עצם האפשרות לדבר על אינפורמציה כעובדות. המכלול, השיבושים וההאחדה מחברים את הצופים המקומיים למה שהם מכירים ויודעים אודות צבא, ביורוקרטיה וחוסר-משמעות מתוך ההיסטוריה של מדינתם ומתוך המרחב ההיסטורי-ספרותי של העיר. בשל כך, יהיה מעניין גם לצופים ולצופות מישראל בתערוכה בפראג להביט על המציאות שלהם מבעד לדימויים שמשבשים את המקור והמרוחקים ממנו.

[20] [16A_where is there the way_110x152.5cm.jpg](#)

[21] אורית ישי, הדרך, איפה זה שם #3, 2006-2012, צילום סטילס
הדפס הזרקת דיו ארכיבי על נייר ארט, 110 על 152.5 ס"מ

"אורית ישי - ארץ הצבי" [22] (אוצרת: דליה ליון), Photography of House, Gallery City Prague, פראג, 6.6.2017
- 10.9.2017

Source URL:

<http://tohumagazine.com/he/article/%D7%90%D7%A8%D7%A5-%D7%97%D7%9E%D7%93%D7%94>

Links

- [1] http://tohumagazine.com/sites/default/files/5A_Orit%20Ishay_4172.jpg
- [2] <http://tohumagazine.com/he/file/3aorit-ishay6183bbb.jpg>
- [3] http://tohumagazine.com/sites/default/files/3A_Orit%20Ishay_6183bbb.jpg

- [4] <http://tohumagazine.com/he/file/2a-orit-ishay4141aaajpg>
- [5] http://tohumagazine.com/sites/default/files/2A_%20Orit%20Ishay_4141aaa.jpg
- [6] <http://tohumagazine.com/he/file/12aishay191702orit-rjpg>
- [7] http://tohumagazine.com/sites/default/files/12A_Ishay_1917%2302_orit%20%28r%29.jpg
- [8] <http://tohumagazine.com/he/file/11aishay191701-rjpg>
- [9] http://tohumagazine.com/sites/default/files/11A_ishay_1917%2301%20%28r%29.jpg
- [10] <http://tohumagazine.com/he/file/8aorit-ishay-still-video-serial-no-2953-rjpg>
- [11] http://tohumagazine.com/sites/default/files/8A_Orit%20Ishay_%20still%20from%20video%20Serial%20No%202953%20%28r%29.jpg
- [12] <http://tohumagazine.com/he/file/10a-%D7%A7%D7%91%D7%A2-%D7%95%D7%90%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A2%D7%99%D7%9D-%D7%99%D7%91%D7%A9%D7%943-cjpg>
- [13] http://tohumagazine.com/sites/default/files/10A_%20%D7%A7%D7%91%D7%A2%20%D7%95%D7%90%D7%99%D7%A8%D7%95%D7%A2%D7%99%D7%9D%20%D7%99%D7%91%D7%A9%D7%943%20%20c.jpg
- [14] <http://tohumagazine.com/he/file/9a%D7%A1%D7%93%D7%99%D7%A8-%D7%90-%D7%91-%D7%90%D7%95%D7%95%D7%99%D7%A8-%D7%95%D7%99%D7%9D2jpg-0>
- [15] http://tohumagazine.com/sites/default/files/9A_%D7%A1%D7%93%D7%99%D7%A8%20%D7%90%20%D7%91%20%D7%90%D7%95%D7%95%D7%99%D7%A8%20%D7%95%D7%99%D7%9D2_0.jpg
- [16] <http://tohumagazine.com/he/file/13a09-public-domain-50x40cm-sderot-res-largejpg>
- [17] http://tohumagazine.com/sites/default/files/13A_09%20Public%20Domain%20%20%20%2050x40cm%20sderot%20%28res%29%20%28Large%29.jpg
- [18] <http://tohumagazine.com/he/file/14a07-public-domain-rjpg>
- [19] http://tohumagazine.com/sites/default/files/14A_07%20public%20domain%20%28r%29.jpg
- [20] <http://tohumagazine.com/he/file/16awhere-therethe-way110x1525cmjpg>
- [21] http://tohumagazine.com/sites/default/files/16A_where%20is%20there_the%20way_110x152.5cm.jpg
- [22] <http://en.ghmp.cz/orit-ishay-deer-country/>